

Rəsul Rza

Təranənin oyuncakları



Azərbaycan Uşaq və Gənclər
Ədəbiyyatı Nəşriyyatı
Bakı 1959



Təranə qızıma

Təranə bir qızıdır ki,
Gur saçları qapqara.
Hər gün başı qarışır
Bağçada oyunlara.
Gah gizlənqaç oynayır,
Gah qaçaqaç oynayır.
Təranənin bağçada
Çoxlu yoldaşları var,
Gah söhbət eləyirlər,
Gah oyun oynayırlar.
Xoş keçirir vaxtını
Bağcanın uşaqları
Qəşəngdir, tərtəmizdir
Bütün oyuncaqları.
Əli, Araz ev tikir,



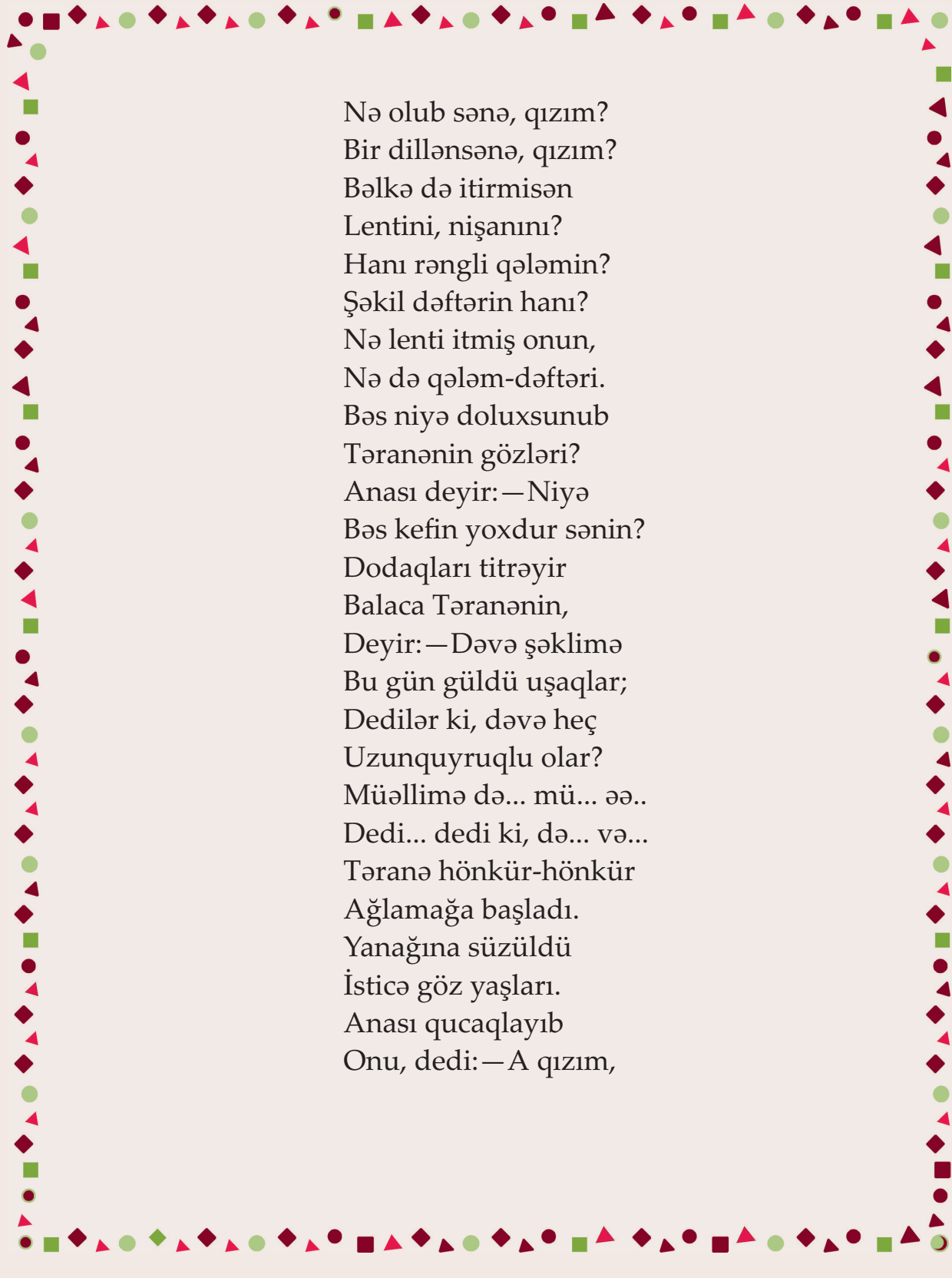
Təranə şəkil çəkir.
Firuzə dibçəklərə
Çiçək əkir, gül əkir.
Burda çox oyuncaq var.
Ayı, tülkü, canavar,
Alaquyruqlu məstan,
Qırmızıgözlü dovşan,
Yatıb-duran bir kukla.
Çal xoruz çil toyuqla
Dayanmışdır yanaşı.
Bax, bu, ala çəpişdir.
Bu da onun qardaşı.
İynə də var, sap da var,
Şəkilli kitab da var.
Bu çiçəyi dibçəyə
Bu gün Füzə əkib,



Bu dəvə şəklini də
Təranə indi çəkib.
Ancaq ki, boz dəvənin
Çox uzun quyu u var.
Bu dəvənin şəklinə
Baxıb g l r uşaqlar.
Deyirlər: – Dəvə deyil,
Bu ya atdır, ya qatır.
Quyu una baxın bir,
Az qala yerə çatır.
– He  ata da ox amır,
Bunun beli ha adır.
– Təranə, bu,   kildir,
Yoxsa ki, tapmacadır?
Müəlliməsi baxıb
Boz dəvənin şəklinə,
Deyir: – Bu, yaxşı deyil,
T z sini   k yenə.
Quyu unu g d k   k,
Boynunu uzun,  yri;
Boz dəvəyə ox asın
Ba ı, g z , hər yeri.
Sonra da müəllimi
Sakit-sakit, mehriban
Danı ır uşaqlara
Heyvanlardan,
quşlardan.
Bu gün bizim Təranə

Çox kefsiz gəlib evə.
Yadından çıxmır onun
Uzunquyruqlu dəvə.
Anası deyir: — Qızım,
Əllərini yu təmiz.
Gəl, məstan pişiyin də
Yemək istəmir sənsiz.
Təranə deyir: — Toxam,
Yemək istəmirəm mən.
Fikri heç ayrılmayır
Çəkdiyi o şəkildən.
Anası deyir: — Nə var,
Çatılıb yenə qaşlar?

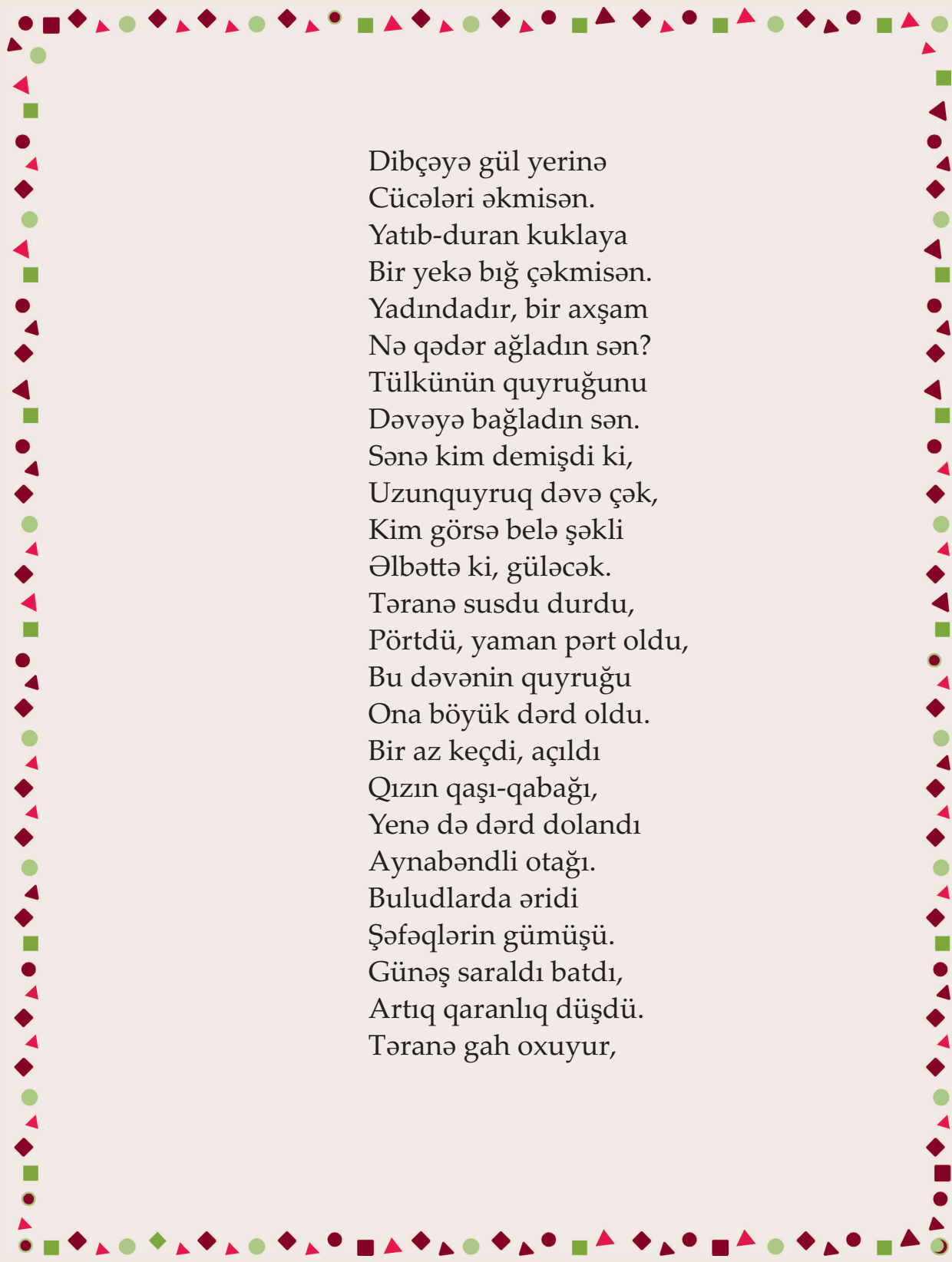




Nə olub sənə, qızım?
Bir dillənsənə, qızım?
Bəlkə də itirmisən
Lentini, nişanını?
Hanı rəngli qələmin?
Şəkil dəftərin hanı?
Nə lenti itmiş onun,
Nə də qələm-dəftəri.
Bəs niyə doluxsunub
Təranənin gözləri?
Anası deyir: — Niyə
Bəs kefin yoxdur sənin?
Dodaqları titrəyir
Balaca Təranənin,
Deyir: — Dəvə şəklimə
Bu gün güldü uşaqlar;
Dedilər ki, dəvə heç
Uzunquyruqlu olar?
Müəllimə də... mü... əə..
Dedi... dedi ki, də... və..
Təranə hönkür-hönkür
Ağlamağa başladı.
Yanağına süzüldü
İsticə göz yaşları.
Anası qucaqlayıb
Onu, dedi: — A qızım,

Gedək, yu əl-üzünü,
Gedək, ağlama, qızım.
Müəllimən neyləsin
Bütün təqsir sənindir.
Sındırıb korlamısan
Oyuncaqları bir-bir.
Hərəsi bir tərəfdə,
Hələ gör nə gündədir,
Bucaqda, miz altında
Yatağın üstündədir.
Çal xoruzun başında
Dovşanın qulaqları,
Qırılmışdır yarıdan
Ördəyin ayaqları.





Dibçəyə gül yerinə
Cücələri əkmisən.
Yatıb-duran kuklaya
Bir yekə bığ çəkmisən.
Yadındadır, bir axşam
Nə qədər ağladın sən?
Tülkünün quyruğunu
Dəvəyə bağladın sən.
Sənə kim demişdi ki,
Uzunquyruq dəvə çək,
Kim görsə belə şəkli
Əlbəttə ki, güləcək.
Təranə susdu durdu,
Pörtdü, yaman pərt oldu,
Bu dəvənin quyruğu
Ona böyük dərd oldu.
Bir az keçdi, açıldı
Qızın qaş-qabağı,
Yenə də dərd dolandı
Aynabəndli otağı.
Buludlarda əridi
Şəfəqlərin gümüşü.
Günəş saraldı batdı,
Artıq qaranlıq düşdü.
Təranə gah oxuyur,



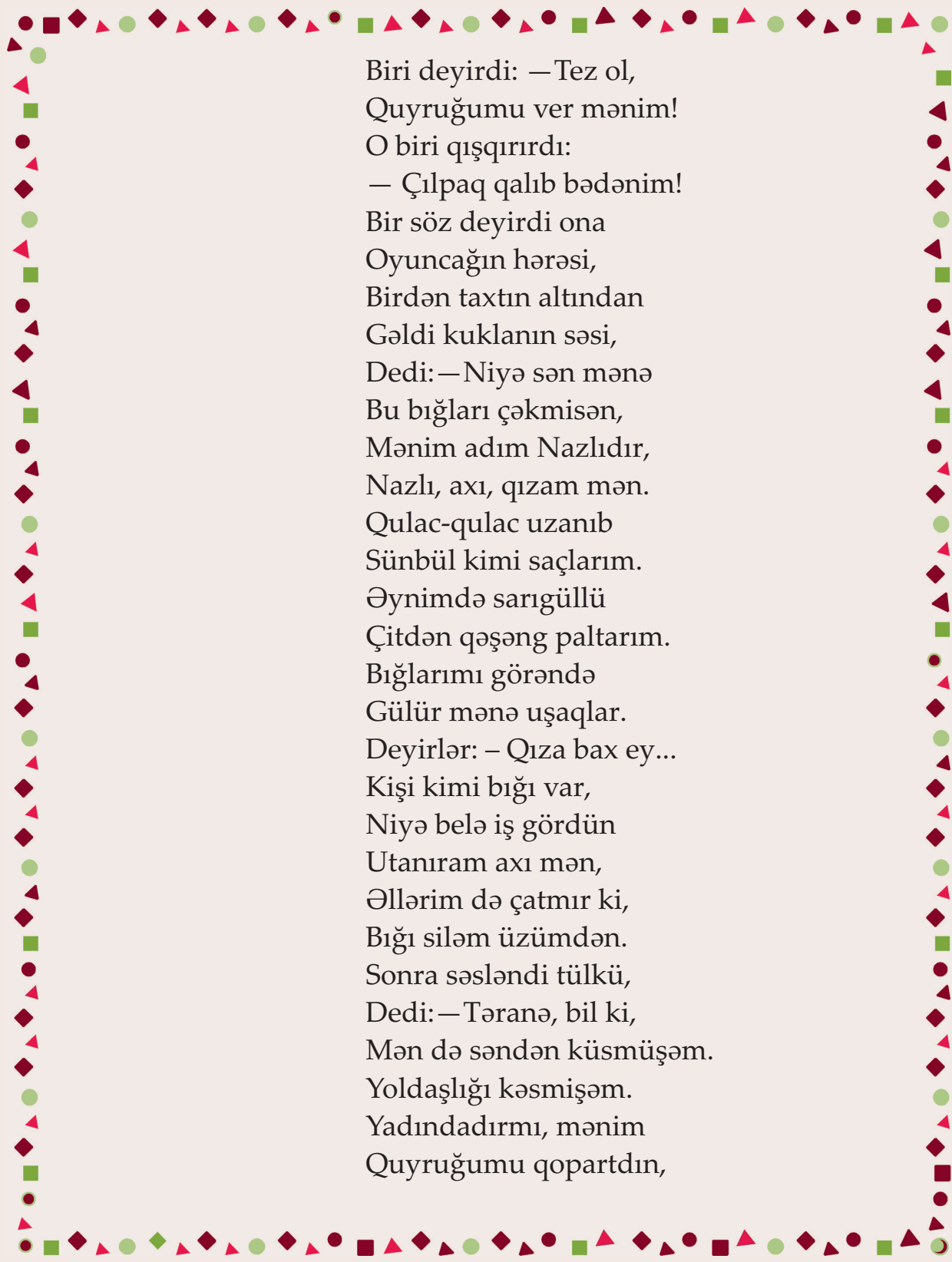
Gah da piano çalır.
Gah da rəngli saplarla
Dəsmala naxış salır.
Saat doqquza yaxın
Əsnəyir yavaş-yavaş
Yatağına aparır
Anası onu birbaş.
Deyir: — Təranə, qızım,
Ceyran gözləri göyçək
Göy üzündə ulduzlar
Açıldı çiçək-çiçək.
Quşlar öz yuvasında

Yuxuya gedib dərin;
Sənin də yavař-yavař
Xumarlanır gözlərin.
Mənim Təranə qızım,
Gözləri qonur qızım,
Görürəm řirin yuxu
G z n  qonur, qızım.
Bir əlində qələmi,
Bir  li sinəsində;
Yuxunun řirinliyi
Baxıřında, səsində
"Mən yatmıram, yatmıram,
Yuxum gəlmir", – deyərək.

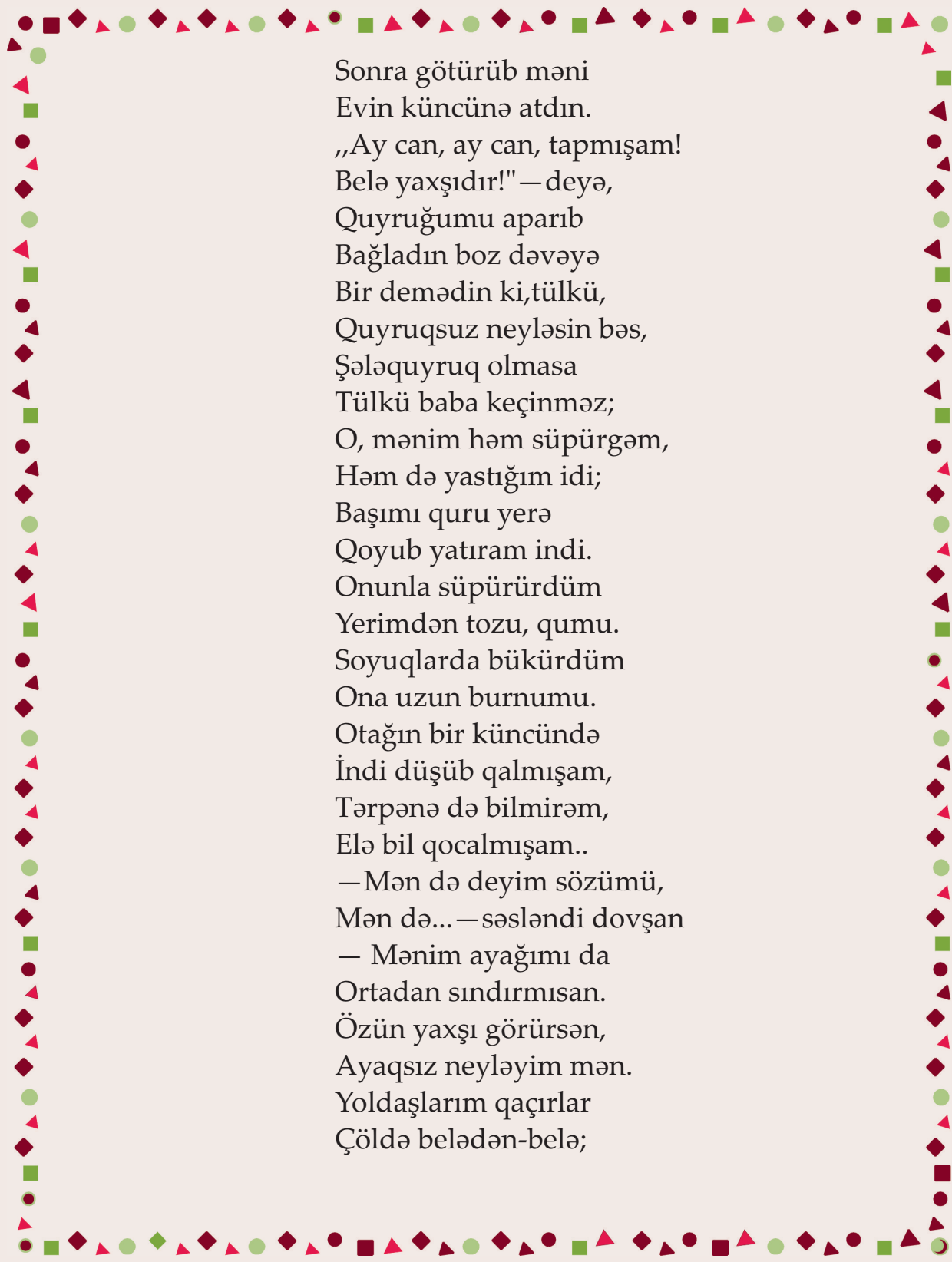




Kirpiklərini yumdu,
Təranə yatdı bərk-bərk.
Ana baxdı qızına
Məhəbbətlə, mehriban.
Sonra əyilib öpdü
Onun yanaqlarından.
Dedi: — Qurd dilli qızım,
Sakit, rahat yat belə,
Sonra səssiz, yavaşca
Çıxdı otaqdan çölə
Təranənin yuxusu
Sakit deyildi ancaq.
Sıxırdı, incidirdi
Elə bil onu yataq
Gah dönürdü bu yana,
Gah dönürdü o yana.
Hərdən ağlamsınırdı,
Az qalırdı oyana.
Təranə yuxusunda
Nələr görürdü, nələr,
Yığışmışdı başına
Onun sarı cücələr.
Məstan pişik, çal xoruz,
Dovşan, tülkü, at, dəvə
Hərəsi söz deməyə
Axtarırdı girəvə.
Biri deyirdi: — Bizi
Şil-küt edib atmısan,
Özün isti, tərtəmiz
Yatağında yatmısan.



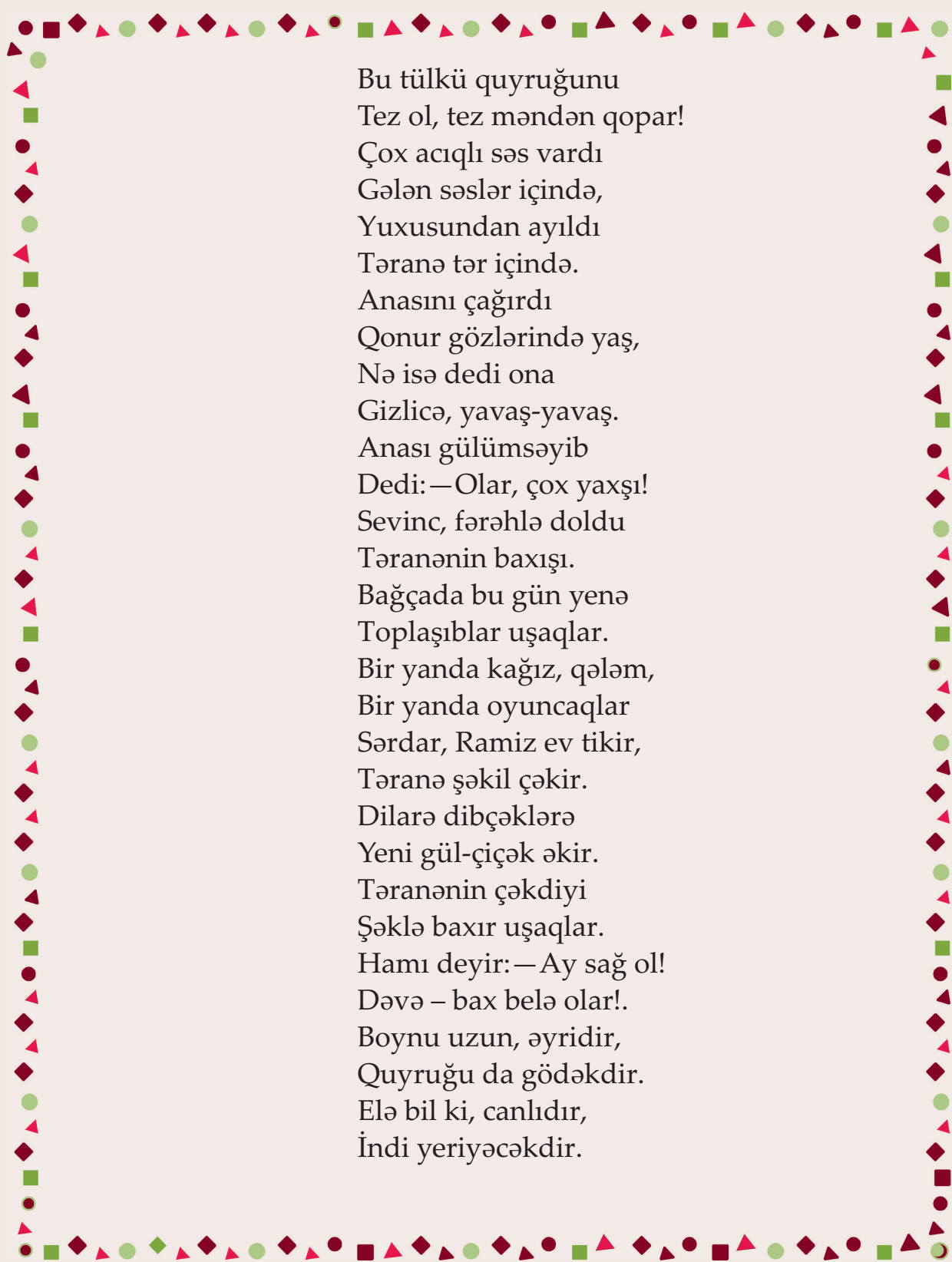
Biri deyirdi: — Tez ol,
Quyruğumu ver mənim!
O biri qışqırırdı:
— Çılpaq qalıb bədənim!
Bir söz deyirdi ona
Oyuncağın hərəsi,
Birdən taxtın altından
Gəldi kuklanın səsi,
Dedi: — Niyə sən mənə
Bu bığları çəkmisən,
Mənim adım Nazlıdır,
Nazlı, axı, qızam mən.
Qulac-qulac uzanıb
Sünbül kimi saçlarım.
Əynimdə sarıgüllü
Çitdən qəşəng paltarım.
Bığlarımı görəndə
Gülür mənə uşaqlar.
Deyirlər: – Qıza bax ey...
Kişi kimi bığı var,
Niyə belə iş gördün
Utanıram axı mən,
Əllərim də çatmır ki,
Bığı siləm üzümdən.
Sonra səsləndi tülkü,
Dedi: — Təranə, bil ki,
Mən də səndən küsmüşəm.
Yoldaşlığı kəsmişəm.
Yadımdadır mı, mənim
Quyruğumu qopartdın,



Sonra götürüb məni
Evin küncünə atdın.
„Ay can, ay can, tapmışam!
Belə yaxşıdır!” — deyə,
Quyruğumu aparıb
Bağladın boz dəvəyə
Bir demədin ki, tülkü,
Quyruqsuz neyləsin bəs,
Şələquyruq olmasa
Tülkü baba keçinməz;
O, mənim həm süpürgəm,
Həm də yastığım idi;
Başımı quru yerə
Qoyub yatıram indi.
Onunla süpürürdüm
Yerimdən tozu, qumu.
Soyuqlarda bükürdüm
Ona uzun burnumu.
Otağın bir küncündə
İndi düşüb qalmışam,
Tərpənə də bilmirəm,
Elə bil qocalmışam..
— Mən də deyim sözümü,
Mən də... — səsləndi dovşan
— Mənim ayağımı da
Ortadan sındırmısan.
Özün yaxşı görürsən,
Ayaqsız neyləyim mən.
Yoldaşlarım qaçırlar
Çöldə belədən-belə;

Mən heç gedə bilmirəm
Qonşumuz Məstangilə.
Qırılmış ayağımı
Qucağıma almışam.
Çöllər güllü bahardır,
Mən otaqda qalmışam.
— Cik-cik, — deyə səsləndi
Dibçəkdəki cücələr,
— Üşüyürük, qorxuruq
Biz də burda gecələr.
Ayağımız bağlıdır,
Heç tərپənə bilmirik.
Biz də küsmüşük səndən,
Təranə bacı! Cik-cik!..
Dəvə dedi: — Mənim də
Səndən şikayətim var.





Bu tülkü quyuğunu
Tez ol, tez məndən qopar!
Çox acıqlı səs vardı
Gələn səslər içində,
Yuxusundan ayıldı
Təranə tər içində.
Anasını çağırırdı
Qonur gözlərində yaş,
Nə isə dedi ona
Gizlicə, yavaş-yavaş.
Anası gülümsəyib
Dedi: —Olar, çox yaxşı!
Sevinc, fərəhlə doldu
Təranənin baxışı.
Bağçada bu gün yenə
ToplaşIBlar uşaqlar.
Bir yanda kağız, qələm,
Bir yanda oyuncaqlar
Sərdar, Ramiz ev tikir,
Təranə şəkil çəkir.
Dilərə dibçəklərə
Yeni gül-çiçək əkir.
Təranənin çəkdiyi
Şəklə baxır uşaqlar.
Hamı deyir: — Ay sağ ol!
Dəvə – bax belə olar!.
Boynu uzun, əyridir,
Quyuğu da gödəkdir.
Elə bil ki, canlıdır,
İndi yeriyəcəkdir.

Təranə gülümsəyir,
Deyir ki, bu şəkli mən
Evdəki boz dəvəyə
Baxıb çəkmişəm dünən.
Sonra açır dəftərin
Səhifəsini bir-bir,
Bax, bu, dovşan şəklidir,
Bu da tülkü şəklidir.
Müəlliməsi baxır
Deyir: — Afərin, qızım!
Həm qəşəng, həm doğrudur
Bu şəkillərin, qızım!

